

Entrevista al poeta ganxó Josep Domènech Ponsatí a El Punt Avui

Desbrossant el llenguatge a cops de matxet

A mitja conversa, i donat que hem intimat prou després d'haver-me revelat el grup sanguini incompatible dels seus pares o els seus maldestres inicis masturbatoris, goso confessar-li que quedar amb ell em feia una mica d'aprensió, amb aquest seu aspecte malcarat i presidiari. “Això és perquè no m'has vist sense ulleres”, diu mentre, amb un cop d'efecte digne del pròleg de *The Twilight Zone*, se les treu amb un gest calculadament terrorífic que, sí, deixa al descobert una mirada guerxa i diabòlica, encara que –i això m'ho callo– m'entendreix com si un nen m'hagués volgut espantar posant-se una careta. Per parlar de Josep Domènech Ponsatí (Sant Feliu de Guíxols, 1966), llibreter, poeta i traductor de literatura brasilera, quasi és inevitable començar per la por. Els seus tatuatges, per exemple. De lluny, li donen l'aire d'un convicte; de prop, l'investeixen de les qualitats d'un palimpsest vivent. El que més commou és el que té més exposat, al braç dret: “*Mulheres do meu Brasil, salvai-me*”, una prevalença eròtica que, gravada a la pell, té alguna cosa d'imploració sagrada. Però en té impresos molts més per tot el cos, fins a una trentena segons un còmput oficiós, que fan aflorar versos propis o manlevats (“per boca d'altri, per compte propi”), com si tot ell exsudés poesia, en un cas poc comú, com va definir-lo Lluís Muntada, de “possessió literària”. Aquest poeta que fins fa quatre dies encara dubtava si de debò n'era o no i que, si pogués, per dir-ho com ell sense cap intenció metafòrica, “cagaria literatura”, acaba de publicar *El càcol*, el llibre amb què va guanyar el tretzè premi de poesia Gabriel Ferrater de Sant Cugat. És el seu tercer poemari important, després de *Desdiments* (premi Màrius Torres 2005) i *Apropiacions degudes & Cia* (2007), que va ser finalista del Ferrater el mateix any que el guanyava Albert Roig. Tots tres tenen en comú que constitueixen una mena de caixa fosca o forat negre de la nostra literatura, una escopinada a la cara d'un cert lirisme nostrat, endreçat i sentimental. Domènech Ponsatí, per contra, parla com una bèstia feroç (“És a cops de matxet que dono pas al poema, esbrossant el corriol de formosor, de flors i de violes”) que, a pesar seu, acaricia records. El Càcol, el nom d'un carrer semblant a un túnel que hi ha a Calonge, el poble dels seus pares, n'és un de molt present, i les galeries que la llengua de la infància ha anat excavant en el llenguatge de l'home adult són l'única via d'accés a alguna clariana. Paraules i expressions fossilitzades amb les quals aixeca de nou una casa en ruïnes (“es pot escriure res que no sigui autobiogràfic?”): el germà primogènit mort per l'Rh incompatible dels pares, del qual ell va salvar-se gràcies a una de les transfusions pioneres del doctor Walter Oppenheimer; l'avi que va quedar sord durant el desembarcament d'Alhucemas, en la guerra del Rif, i fumava caliquenyos i **toscanos**; el pare, que va ser màitre de l'hostal La Gavina de s'Agaró i va proveir-lo de les primeres revistes pornogràfiques, abandonades a les habitacions pels turistes estrangers; la seva tia Anita Ponsatí, la fidel assistenta de l'actriu Madeleine Carroll, de la qual heretaria una fortuna que temps a venir el nebot s'ocuparia de fondre's perseguint dones entre el Brasil i Andalusia.

“Quan estic trist, me'n vaig a Calonge. És un món que s'ha perdut i ja només puc recuperar-ne les paraules, per això vull que els meus fills les aprenguin i les facin servir, com ara *renabre*, el nom d'una flor groga que surt als marges i que la gent donava als canaris per menjar.” Qualsevol diria que es posa sentimental, i admet que ho és, “menys

de cintura cap avall”. Embridar l'emoció perquè no es decanti cap a una altra classe de pornografia molt més intolerable explica la sintaxi d'alguns versos que deixa suspesos a l'abisme del sentit, però també l'alternança de veus, la pròpia i la dels altres, la dels pares i la dels fills, fins i tot d'altres llengües, l'occità, el francès, el brasiler sobretot, al qual dóna un estatus diferenciat del portuguès. *El càcol* és un llibre que “més aviat agreja”, admet, en el sentit que s'hi exposa amb cruesa, sense cap fals pudor, buscant “no la mort, tanmateix, / sinó la vida, sense / adorns ni floritures, / talment un cop de puny / directe al moll de l'os”.

